



Dagens kronikk er et innkjøp i Aftenpostens kronikk-konkurranse «Ung idag». Den er skrevet av Einar Engebretsen som blant annet påpeker at mennesket elsker å dele opp og isolere. Ungdommen står ikke alene i brennpunktet, det er trengsel der, skriver han og hevder at ung idag bare kan forstås i sammenheng med helheten.

„Barnet er mannens far”

Av Einar Engebretsen

Tre menn i 40-års alderen var nylig en tur på Månen og hentet en sekk med sten. Vi lever i de middelaldrende menns århundre. Eller gjør vi ikke det? Lever vi i de gamle menns århundre? En av dem som formet Europas historie etter krigen, var 73 år da han ble regjeringssjef, og virket derefter i 17 år — Adenauer. I Øst-Tyskland sitter den 77 år gamle Ulbricht og styrer med stramme tøyler.

Giganten China med sine 700 millioner ledes av en mann på 77 år. På Formosa sitter hans motstander og har alt under kontroll — 83 år på baken. Kenya — et nøkkel-land i Afrika i disse dager — styres av 75-åring. Pave Johannes var 77 da han begynte sin revolusjonerende virksomhet. I California troner en eldre herre, Herbert Marcuse, og mater ungdoms-protestene med sin tenkning.

Aftenpostens «Hvem Hva Hvor» kan fortelle fra vårt eget land at «økningen av antallet gamle er kanskje det mest markerte trekk ved utviklingen. Aldersgruppen 65 år eller mer øker langt raskere enn de yngre aldersklasser.» Det er i sannhet de gamles århundre.

Det er 40-åringene, 50-åringene og 60-åringene som skal «binde an med de enorme problemer verden står overfor i de neste 30 år».

«Men hva med oss kvinner?» sier min søster litt forurettet — vi diskuterer Ung I Dag over kaffen. «Vær klar over én ting.»

UNG IDAG

legger min kone til. «dette er kvinnes århundre.»

Nei, det er de ufødte babyers århundre. All statistikk og alle kalkyler viser at de former fremtiden. Befolkningsseksplosjonen, næringspolitikken, boligpolitikken. Det er de ufødte babyer som regjerer i dag og bestemmer imorgen.

Eller er det ungdommene som står i brennpunktet? Selvsagt gjør de det. Men de står ikke alene. Det er trengsel i brennpunktet — et mylder av alle aldre. En menneskehet.

Mennesket elsker å dele opp og isolere. Det er proletariatets århundre. Den ariske rase skal bygge fremtiden. Den tredje verden. Hvit kontra svart. Øst kontra vest. De under 30 år kontra de over.

I meget av de unges protest mot de eldre ligger kimen til veksten av de samme ting de protesterer imot. Klikker, splittelse og «vi selv først». Å bygge de neste 30 år på ungdommen alene er som å ri inn i fremtiden på en enbent hest. Ung i dag kan bare forstås i sammenheng med helheten. Eller man forstår dem ihjel.

Tilbake til måneferden. En teknologisk bragd. Mennesket har brutt seg inn i universet. (Bortsett fra at vi har oppholdt oss der hele tiden.) Nye muligheter åpner seg for de unge idag. Med elektronikken og kybernetikken kan de gjøre hva aldri før er blitt gjort. De som oppfant hjulet 100 000 år før Kristus sa sannsynligvis det samme.

For en tid siden skrev det amerikanske Time Magazine — «Eftersom telegrafene utviklet seg til telefonen, telefonen til radioen og radioen til fjernsynet, ble hvert skritt i utviklingen innen den elektroniske revolusjon hyldet av optimistiske profeter som en magisk faktor som ville forme verden til en fredfull enhet...»

Da Victor Hugo i 1862 fikk trykket «Les Miserables», trodde han på utviklingen. Han mente at når mennesket lærte å fly, ville all krig opphøre. «Hos det flyvende menneske måtte mentaliteten være en annen enn hos de jordbundne». Det er over hundre år siden. Idag, i 1969, skriver et ungdomsblad i forbindelse med månelandingen, «En fantastisk tidsalder — vi har erobret verdensrommet, vi kan se verden i et nytt perspektiv. Menneskeheten løftes utover seg selv, et skritt nærmere freden.» Babbel, babbel — Babels tårn.

Ung idag «tror» på teknologien

leter overalt etter nettopp denne reaksjonære tante Styofa.»

Samtidig tegner Solsjenitsyn et bilde av en ung pike, Aviette. Hun er materialist og poet. Begeistret uttrykker hun, «Jeg har en idé. Jeg vil ikke bekymre meg om enkeltmennesker, det er ikke behov for det. Jeg har noe helt nytt i tankene. Jeg vil begynne med kollektivet — med brede strøk lage et bilde av hele kollektivet. Tross alt, hele ens liv er forbundet med kollektivet, ikke med isolerte mennesker...»

Men hva er typisk for ung idag? Er det overflodssamfunnet? Muligheten for å bli en generasjon av menneskelige velferdsbroilere med fritidsproblemer, med hungersnød i Biafra, Syd-Amerika og India som bakgrunn. Plutokratene i Kartago eller Romerrikets privilegerte druespisende og vannbassengplaskende elite levde også i overflod. Det har alltid vært noen få som har hatt meget. Riktignok — idag har mange mer. Men ends flere har like lite. Det er da ingen avgjørende forskjell — global sett. Bortsett fra at det ikke fantes plastbøtter på Romerrikets tid og ikke engang Ludvig XIV og hans hoff hadde strømpebukser av nylon.

Menneskelige problemer er motbevisste og kler seg etter siste skrik og sminker seg med moderne terminologi fra generasjon til generasjon. Men problemene er i grunn og bunn de samme. Det gjør dem ikke mindre interessante.

«Mere U-hjelp!» roper unge idag. Wergeland uttrykte det litt mere poetisk:

«Kristenfolkets Hjerter skulde
være varme Julebrød
honningsfulde
nok for hele Verdens nød...»

Banker det flere varme julebrød i brystet til dagens ungdom enn gårdsdagens? Jeg kan ikke svare på det. Men mulighetene for å gjøre noe med «hele verdens nød» er større idag.

En moderne dikter sier det slik:

«Han så verdens nød
og hjertet brast.
Det ble ei hans død —
han fikk ett av plast.»

Så står man overfor det evige spørsmål som alle generasjoner må lære å besvare på nytt. Det fortelles hvordan den unge Xenofon først traff Sokrates. De møttes i en trang gate. Sokrates rettet stokken mot den unge mann og spurte hvor man kunne få kjøpt mat. Da han hadde fått svar på det, spurte Sokrates igjen, «Hvor lærer folk å bli gode mennesker?» Spørsmålet virket så forbløffende på Xenofon at da Sokrates fortsatte, «Følg meg, så skal du få lære det», gikk han med uten å nøle. En ung idag ville bli like forbløffet over samme spørsmål.

Det har lykket oss å løfte mennesket ut av Jordens gravitasjon

tårn.

Ung idag «tror» på teknologien og ung idag gjør det ikke. «En amerikansk hippie, barbent og med blomst i håret, og en kinesisk rødegardist med «Maos tanker» i hånden, har én ting til felles», påstår filosofen Arnold Toynbee i et intervju med det tyske ukebladet *Der Spiegel*. «De er begge anti-teknokrater. Rødegardistene ut fra en maktpolitisk motivering, hippiene ut fra en opprørstrang mot en stadig mer «upersonlig» teknokratisk samfunnsform. De første med vold, de siste med «love». Målet er langt fremme — en verden i fred og harmoni.»

Russlands største klassiker idag, Alexander Sosjenitsyn, skriver i sin siste bok, «Kreftavdelingen», om en gammel tante Styofa og en ung gutt Dyomka, begge pasienter. «Tante Styofa er gavmild, ubekymret og religiøs. Den unge Dyomka har lært og vet med sikkerhet at religion er et opium, et tredobbelt reaksjonært dogme som bare kjeltringer kan dra fordel av ... Og tante Styofa med ordet «Gud» på leppene og med sitt bekymringsløse smil, til og med i dette triste sykehus, var opplagt en tvers igjennom reaksjonær skapning ... Likevel — Dyomka begir seg ofte haltende av sted og

bløffet over samme spørsmål.

Det har lykket oss å løfte mennesket ut av Jordens gravitasjon. Kan neste generasjon løfte mennesket ut av fryktens, hatets og selviskhetens gravitasjon? Det ville være noe nytt. Eller vil det bli enda en tidsalder med menneskets nye maskiner og menneskets gamle motiver. Utviklingen har øket spennvidden mellom himmel og helvete på Jorden. Men viljen til valget mellom dem ligger — som før — i mennesket selv, gammel og ung IDAG.